

Uppgift 1: Kalkoti (20 poäng)

Här är några meningar på språket kalkoti i en förenklad transkription, samt deras svenska översättningar.

1. ma mawa traaruun	Jag säljer frukten.
2. meeš khusil	Mannen hostade.
3. meešä šii driş	Mannen såg huset.
4. meešä şiş şiluun	Mannen har ont i huvudet.
5. mi kitaab mänil	Jag läste boken.
6. mi mälgirä bākhin šileen	Min vän har ont i armen.
7. pee äsil	Flickan skrattade.
8. puu peeä geel khuun	Pojken äter flickans bröd.
9. puuä xat čuñil	Pojken skrev brevet.
10. soo dukureen	Hon rullar.
11. soo träpil	Han sprang.
12. soo treer päşuun	Han ser kvinnan.
13. tä phit maril	Hon dödade flugan.
14. traačä puu ringil	Gästens son grät.
15. treer mi yeeä daan päşeen	Kvinnan ser min moders tand.
16. treerä traačä bab khusuun	Kvinnans gästs far hostar.
17. treerä geel traaril	Kvinnan sålde brödet.

(a) Förklara hur meningar konstrueras på kalkoti, d.v.s. beskriv de regler som du har behövt upptäcka för att kunna svara på de andra uppgifterna.

(b) Alla meningarna ovan yttrades av samma talare av kalkoti. Är den talaren en man eller en kvinna?

(c) Mening 11 kan också översättas som *Hon sprang*. En annan mening har också en alternativ översättning. Vilken mening handlar det om, och vad är den alternativa översättningen?

Uppgiften fortsätter på nästa sida.

Kalkoti, fortsättning

(d) Översätt följande meningar till svenska (om det finns flera översättningar, ange alla).

18. **treerä daan šiluun**

19. **mi peeä xat driş**

(e) Översätt följande meningar till kalkoti.

20. Modern gråter.

21. Flickans far läser mitt brev.

22. Huvudet rullar.

23. Hon skriver boken.

24. Gästen grät.

25. Mannens dotter har ont i huvudet.

26. Fadern såg pojkens vän.

27. Jag skrattade.

Kalkoti är ett indoeuropeiskt språk som talas av omkring 6000 personer i norra Pakistan.

—*David Hultman*

Uppgift 2: Kashmiri (20 poäng)

Här är några ord på språket kashmiri i fonetisk skrift, samt deras svenska översättningar. Tecknet [ˈ] över en vokal anger betoning.

[p ^h íkiri]	ångest	[rátsiwə:ŋ]	taxonomi
[tʃilájk ^h orid]	mild vinter	[ɖʒadibúɖbab]	farfars farfar
[sirí:nagar]	Srinagar	[pá:tsitə:ɖʒih]	fyrtiofem
[á:gri:zi:]	engelsman	[darwá:zi]	dörr
[ariwánza:h]	femtioåtta	[árisatá ^h]	sjuttioåtta
[póp ^h tirbeni]	fasters dotter	[məkílá:vun]	att sluta
[dumtú:li]	typ av ormbunke	[bárun]	att fylla
[mónɖʒiho:r]	9:e månaden i den kashmiriska kalendern		

(a) Förklara betoningsreglerna i kashmiri.

(b) Du får veta att *brors fru* uttalas [bójka:kaŋ] och att *levande åska* uttalas [gagirájzi:van], vilket kanske går emot de regler du hittills kommit fram till. Faktum är dock att betoningen är regelbunden. Förklara varför.

(c) Markera betoningen i följande ord:

1. [satiwanza:h]	femtiosju	2. [maʃrik]	öst
3. [hindusta:n]	Indien	4. [panipō:pur]	fjäril
5. [garwa:ɖʒeŋ]	fru	6. [duka:nada:r]	butiksinnehavare
7. [duwanza:h]	femtiotvå	8. [tʃilajkala:n]	kall vinter
9. [kita:b]	bok	10. [ardono:ri:ʃor]	hinduisk gud

Kashmiri är ett indoeuropeiskt språk som talas av omkring 7 miljoner personer i provinsen Kashmir, som både Indien och Pakistan gör anspråk på.

[ɖʒ], [tʃ], [ŋ], [t^h], [p^h], [ʃ] och [ts] är konsonanter, [i], [ə] och [ɔ] är vokaler, och tecknet [:] efter en vokal betyder att den är lång. Tecknet ~ över en vokal betyder att den är nasal (uttalas med näsan). Srinagar är huvudstaden i provinsen Kashmir.

—Joakim Colpier

Tobaatak, fortsättning

(a) Para ihop orden 1-20 med de rätta motsvarigheterna a-t.

(b) Förklara hur batakskrift fungerar.

(c) Skriv med det latinska alfabetet:

21. <i>pinne</i>	ꦥꦶꦤ꧀
22. <i>orm</i>	ꦲꦺꦴꦩ
23. <i>kulle</i>	ꦏꦸꦭꦺ
24. <i>sand</i>	ꦱꦤ꧀
25. <i>eld</i>	ꦲꦺꦯ

(d) Skriv med batakskrift:

26. <i>pidon</i>	<i>fågel</i>
27. <i>duguldugul</i>	<i>knä</i>
28. <i>bottar</i>	<i>vit</i>
29. <i>obbun</i>	<i>moln</i>
30. <i>ɲilɲil</i>	<i>gnisslande tänder</i>

Toba tillhör den austronesiska språkfamiljen och talas av ungefär 1,5 miljoner människor på norra Sumatra i Indonesien. Det och de andra besläktade batak-språken delar batakskriften, med några språkspecifika skillnader sinsemellan. Skriften har varit i bruk sedan 1300-talet men har utkonkurrerats av det latinska alfabetet och används i modern tid endast ornamentalt. *ɲ* uttalas som *ng* i svenskans *ring*.

—Arvid Rosenberg

Uppgift 4: Nuntajiyi (20 poäng)

Här är några ord på nuntajiyi, samt deras oordnade svenska översättningar.

1. kiipteeruj	a. ansikte
2. mijpak	b. artist
3. mijpak'anh	c. att sjunga
4. ni'	d. avlopp
5. ni'ipiny	e. blod
6. ni'itunh	f. fisk
7. ti'ipi	g. fiskare
8. ti'ipni'	h. fiskevatten
9. ti'ipteeruj	i. midja
10. tunh	j. mun
11. wan	k. navel
12. wani	l. pratkvavn
13. wanteeruj	m. saliv
14. winy	n. snickare
15. 'anh	o. sång
16. 'anhmatci'iwiny	p. vatten
17. 'anhni'	q. väg

(a) Para ihop orden 1-17 på nuntajiyi med de rätta svenska motsvarigheterna a-q.

(b) Översätt till svenska:

18. **kiip**
19. **teeruj**

(c) Översätt till nuntajiyi:

20. vampyr
21. vattenyta

Ingen förklaring krävs.

Nuntajiyi är ett mixe-zoque-språk som talas i Mexiko av omkring 36 000 personer. Språket är mer känt under namnet Sierra Popoluca, men detta anses av flera forskare vara nedsättande då ordet *popoluca* kommer från nahuatl och betyder 'rappakalja'. Istället används nuntajiyi, vilket är talarnas egna namn på språket.

Apostrofen ' är en konsonant (en så kallad glottisstöt), och i är en vokal.

—Louise Malm

Uppgift 5: Yawalapiti (20 poäng)

Här är några ord på yawalapiti, samt deras svenska översättningar:

itsapaka	er kind	pamikula	din vän
ikuṣu	hans huvud	nupinatsi	min hydda
aputaka kuma	vår stad	hitʃapulu kuma	din gorilla
awita	vår båge	itsipa kuma	ert berg
ipina	{ hans hus ert hus	namikula	min vän
imotola	hans motor	hitsipulu	ditt knä
inamikula	hans vän	itapaka	hans kind
itʃuṣu	ert huvud	hirutakatsi	din by
numunujati	min panna	akapulu	vår spindelapa
		piujatsi	din tjärn

(a) En av betydelserna av **ipina** är förvånande. Vilken är det, och hur skulle man förvänta sig att den betydelsen borde uttryckas på yawalapiti?

Nedan följer flera ord på yawalapiti, samt deras *oordnade* svenska översättningar:

1. hiṣunujati	a. er pil
2. ikupati	b. din Panará-båge
3. iniuja	c. er bäck
4. iukula	d. hans fisk
5. iwiṣitsi	e. din panna
6. pita kuma	f. hans sjö

(b) Para ihop orden 1-6 med de rätta svenska motsvarigheterna a-f.

Uppgiften fortsätter på nästa sida.

Yawalapiti, fortsättning

(c) Översätt följande till svenska. Tre av orden är förvånande – i dessa fall, skriv också hur man skulle förvänta sig att den betydelsen borde uttryckas.

7. **anukula**

8. **hirija**

9. **inita**

10. **hitsupatitsi**

11. **pimotola**

12. **irutaka**

(d) Översätt följande till yawalapiti. Anta att alla skrivs hur man skulle förvänta sig.

13. ditt hav

14. vår sten

15. hans kastpil

16. mitt knä

17. din flod

18. hans spindelapa

19. er fisk

20. vårt palats

(e) Förklara hur ord konstrueras på yawalapiti, d.v.s. beskriv de regler som du har behövt upptäcka för att kunna svara på de andra uppgifterna.

Yawalapiti är ett arawakanspråk som talas av folkgruppen med samma namn i nationalparken Xingu i Brasilien. Det finns nu bara tre talare som behärskar språket flytande, fast några andra har fortfarande begränsad kunskap av språket. Några barn och vuxna håller nu på att lära sig språket.

Panará-folket är ett annat ursprungsfolk i Mato Grosso, som tvångsförflyttades till Xingu i 1975. Trots att de har återvänt till sitt traditionella hemland, jagar de fortfarande i Xingu, där de är kända för sin användning av extremt stora bågar, i motsats till moderna skjutvapen.

i är en vokal; **j** ≈ *nj* i *njuta*; **ɣ** = *rs* i *fors*; **ts** ≈ *ts* i *äts*; **tʃ** ≈ *tch* i *match*.

—Simi Hellsten